

Aan: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW)

Datum: 16 december 2024

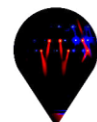
Betreft: Reactie op voorstel wijziging Wet stelsel openbare bibliotheken

Huis73 is een multifunctionele, regionale organisatie die in 4 gemeenten actief is. In de gemeente 's-Hertogenbosch werken we aan bibliotheekwerk, cultuureducatie en amateurkunst en in de gemeenten Vught, Boxtel en Sint-Michielsgestel voeren we het bibliotheekwerk uit. In deze regionale samenwerking hechten we sterk aan lokale verankering; daarin komen zowel de kracht van de gezamenlijkheid als die van de unieke aanpak per gemeente tot hun recht. Op deze wijze streven we naar een zo doelmatig mogelijke werkwijze voor de vier gemeenten.

Minimale norm

In de herijkte wet staat nu een ondergrens van 15 openingsuren per week opgenomen. Dit aantal uren staat op gespannen voet met de vijf functies die genoemd worden in de wet én de gezamenlijk geformuleerde maatschappelijke opgaven uit het landelijke bibliotheekconvenant. Het is naar onze mening volstrekt onvoldoende om betekenisvol bibliotheekwerk te kunnen uitvoeren. De norm voor openingsuren is de enige norm die opgenomen is. Dat is naar ons inzicht te mager. Wij willen normen voor dienstverlening die garanderen dat de bibliotheken een volwaardige vestiging zijn en een dienstverlening van goede kwaliteit kunnen bieden. Wij pleiten ervoor om de zorgplicht, in lijn met het gemeentelijk meerjarenplan, expliciet te koppelen aan de lokale maatschappelijke opgaves en demografie van de gemeenten. De zorgplicht moet gaan om een plicht voor 'een lokale openbare bibliotheekvoorziening', zoals gedefinieerd in artikel 4 en 5 van de Wsob, die in de kern hybride is en zich zowel online als fysiek manifesteert. We onderschrijven daarom de herformulering zoals door de VOB wordt geadviseerd.

De maatschappelijke uitdagingen en culturele opgaven die op ons afkomen reiken verder dan alleen de klassieke bibliotheekfunctie die nu naar voren komt in de wet. Een integrale benadering van cultuur draagt bij aan de verbinding van verschillende maatschappelijke functies, zoals taalontwikkeling, educatie en cultuurparticipatie, en vormt zo een breder maatschappelijk fundament. We stellen voor om de landelijke programma's de Bibliotheek op school en BoekStart een wettelijk kader te geven evenals het Informatiepunt Digitale Overheid en Cultuureducatie met Kwaliteit. Daarmee wordt de samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang, sociaal domein, cultuur en bibliotheken structureel verankerd.

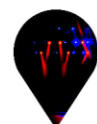

Voldoende financiering

De erkenning van en waardering voor de openbare bibliotheken in de samenleving is groot. Dat heeft ook tot gevolg dat we - naast de reguliere subsidies met wisselende indexeringen - vaak nieuwe diensten met incidentele financieringen uitvoeren. In de praktijk ervaren we een extra administratieve en verantwoordingsdruk terwijl onze bedrijfsvoering niet of nauwelijks is meegegroeid om dit mogelijk te maken. Dit heeft tot gevolg dat de bedrijfsvoering van onze organisatie – net als die van anderen - kwetsbaarder is geworden. De nieuwe wet (en memorie van toelichting) die ter consultatie voorligt, geeft niet of nauwelijks handvatten om dit vraagstuk in de toekomst op te lossen.

Belastingwetgeving

Dit onderwerp is niet direct verbonden met de herijkte Wsob, maar we willen u graag informeren over enkele spanningen die wij als organisatie ervaren met belastingwetgeving. Het gaat om de vpb-plicht en de btw-problematiek waar wij tegen aan lopen. Vanuit de vpb-plicht (wet op de vennootschapsbelasting) worden activiteiten in het kader van 'in stand houden van openbare leeszalen' vrijgesteld van vennootschapsbelasting. Nu de functies van bibliotheken verbreed worden, dient de belastingwetgeving hier ook op aangepast te worden zodat alle activiteiten van bibliotheken vrijgesteld kunnen blijven van vennootschapsbelasting. Wat de btw-problematiek betreft: een bibliotheek kwalificeert zich doorgaans als btw belast ondernemer. Met de belastingdienst zijn aparte afspraken gemaakt over het niet heffen van belasting op jeugdabonnementen en dat vervolgens toch voor alle activiteiten van de bibliotheek btw teruggevraagd kan worden. Indien er geen btw in rekening gebracht wordt op een deel van de activiteiten, vervalt het recht om voor alle activiteiten de btw terug te vragen. Ook wordt dan de zogenaamde Pro-rata regeling actief, die extra administratieve lasten met zich meebrengt en kostprijsverhogend werkt omdat dan een evenredig deel van de btw op de kosten van overhead ook niet als vooraf trek mag worden meegenomen. Wij willen gratis abonnementen aanbieden (dus zonder heffing van btw) aan jongeren van 18 – 27 jaar maar dan vervalt nu de mogelijkheid om voor alle activiteiten btw terug te krijgen. Dat weerhoudt ons nu om deze maatregel te nemen. We zien een belangrijke rol weggelegd voor het Rijk om in bovengenoemde belastingwetgeving afspraken te maken met de Belastingdienst ten gunste van bibliotheken en multifunctionele organisaties.

De multifunctionele regionale organisatie

We bekijken de vijf wettelijke opgaven van de Wsob vanuit een breed cultureel perspectief én we zijn regionaal actief, waardoor wij met beleid van verschillende gemeenten te maken hebben. De wet heeft sinds haar oprichting een belangrijke bijdrage geleverd aan het versterken van de bibliotheekvoorzieningen, zowel fysiek als digitaal. Toch constateren wij dat de wet zich uitsluitend richt op het bibliotheekwerk, terwijl de maatschappelijke uitdagingen en culturele opgaven die op lokale gemeenschappen afkomen, verder reiken dan alleen de bibliotheekfunctie. Een integrale benadering van cultuur draagt bij aan de verbinding van verschillende maatschappelijke functies, zoals taalontwikkeling, educatie, en cultuurparticipatie, en vormt zo een breder maatschappelijk fundament.

Wij pleiten voor een wettelijke verankering van alle essentiële culturele disciplines die bijdragen aan de ontwikkeling van de samenleving. Daarmee kan een brede en samenhangende benadering van cultuur en educatie worden gegarandeerd. Dit versterkt niet alleen de samenhang binnen lokale culturele organisaties, maar kan ook de impact van de Wet stelsel openbare bibliotheken vergroten, door de werking van bibliotheken te koppelen aan andere culturele voorzieningen en maatschappelijke functies.

